

חמוטל בר־יוסף תערוכת דיוקנים

שירים

אז

Hamutal Bar-Yosef
Portraits
Poems

הציור בעמ' 4: אירה ראוכוורגר, דיוקן עצמי,
צבע מים חום על נייר, 47 x 35 ס"מ, 1992

העיטור בעטיפה: מתוך מחברת נדירה שהודפסה בדפוס בווינה
בשפת הלאדינו. פרטי המו"ל הווינאי מופיעים בכתב רש"י:
אימפרימריה "אוניון", ציינה, קאליזה (קאליסה) ליכטינשטאין 21
[אימפרימריה "אוניון", ביינה, קאליזה (קאליסה) ליכטינשטאין 21]

© כל הזכויות שמורות להוצאת אבן חושן
אבן חושן, ספרים לאוהבי ספרים, רעננה
All rights reserved by Even Hoshen
Publishers Ltd., Ra'anana 2013
www.evenhoshen.co.il

ISBN 978-965-537-052-2

הכנה לדפוס: גופנה
נדפס בדפוס עמנואל, תל-אביב תשע"ג

תוכן העניינים

27	פקידת דואר	5	כל אחד
28	תפילה	6	הלך האיש
29	בקצה האדריכלות	7	[כשלסתותיה]
30	היבסקום	8	[י"ש הכול"]
31	איילה	9	[ילד פלא]
32	תינוק	10	[פרשה את רגליה]
33	אב	11	כשהיא
34	כלבת איטליזים	12	מורה
35	[הבט באיש המזדקן]	13	לאה גולדברג
36	הטכנאי	14	אישה חומה
37	ספרן	15	מתגוררת
38	[אינה הדלה]	16	למי שעניו כבר כהו
39	שיריה	17	דיוקן
40	שנאה	18	דיוקנו של האמן כאיש זקן
41	היא (פרוזה)	19	האיש שמחצית גופו
42	[כל הזמן]	20	מגלשה
43	[כשפרפרים]	21	זעקה של זכר
44	ניקיון	22	טוריאדור
45	חיוך	23	רישום
46	השנים	24	חיה בעדינות
47	מופקרת	25	תצעקי
		26	משב חלש

כל אחד

כָּל אֶחָד בְּמִדְרָכָה כֵּד
מִלֵּא מִטְּבָעוֹת אוֹ דְּבֶשׁ אוֹ חוֹל.

כָּל אֶחָד בְּמִדְרָכָה כֵּד הִתּוֹם
שְׁפָתַיִם פְּקוּקוֹת רְעָלִים
אוֹ אוֹגְרוֹת סוֹד שְׁמִיחָ.

כָּל אֶחָד בְּמִדְרָכָה כֵּד נִשְׁבֵּר
מִלֵּא מַגְלֹת גְּנוּזוֹת
וּכְפוֹת שֶׁל אֶרְצוֹת מִתְפוֹרְרוֹת
מִי בְּמַעֲרָה, מִי בְּמִדְבָּר.

הלך האיש

וְעָבְשׁוּ הַלֶּחֶם הָאִישׁ אֲשֶׁר
בְּמוֹשָׁב לְצִים לֹא יֵשֵׁב
וְלֹא עָמַד בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים
הַחֲטָאִים הַמוֹזְרִים
לְמַלְמַד תַּנְיִיךְ פְּשׁוּט
וְחֹזֵר עַל עֲצָמוֹ
כְּמוֹ עֵץ הַלִּימוֹן הַזָּקֵן
הָיָה אָבֹא שְׁלִי
שֶׁלְמַד אוֹתִי אֶלְפֵי־בֵית
בְּשִׁיטָה וְעָבְשׁוּ הָעֵתִיקִי נָא בְּכַתָּב יָפָה
אֶת פֶּרֶק אֶלֶף בְּתַהֲלִים.

כְּשֶׁלֶסְתוֹתֶיהָ וְכַפּוֹת יָדֶיהָ כָּבֵר מְלֵאוֹ כְּתָמִים חוּמִים,
אַחֲרֵי שְׁנוֹאֲשָׁה מְטָפוֹל בְּחוּלִים
וּמַהֲדַרְכָּה בְּסִרְיַת בּוֹכְעִים
כְּשֶׁהִתְבָּרַר שְׂאִין בְּעֶצֶם מַה לְהִתְנַאֲוֹת
בְּרוּסִית שְׁלֵמָדָה בְּגִימְנוּיָה
הִתְחִילָה אִמִּי לְלַמֵּד אֶסְפֶּרְנְטוֹ.

רַק אֲזוֹ נוֹדַע לִי:
יַחַד עִם הַדְּרָכָה בְּשׁוֹמֵר הַצָּעִיר
וְדַבּוּרִים עַל שׁוֹפְנָה־אֹאֶר
הָאֶסְפֶּרְנְטוֹ הַסְּעִירָה אוֹתָהּ
לְפָנַי שְׁבָעִים שָׁנָה וְיֹתֵר, בְּרוֹכָנָה.

עַכְשָׁו הִיא מְדַבֶּרֶת אֶסְפֶּרְנְטוֹ
עִם הַפְּלֶאָכִים, בְּטוֹחָה
שְׁכָל הָאֲחֵרִים -
שְׁמֹדְבָרִים שֶׁם רַק יִידִישׁ -
מְקַנְאִים.

”יש הכל“, היתה אמי אומרת
בשהיינו שואלים אם יש
חרדל, משחת נעלים, רבה.

אשה שמנה, לא מתאפקת, מגזימה,
מתהללת בהבטחות
היתה אמי.

עשר שנים לאחר מותה
בלילה שנמשך יממה
אמר הדייל ”יש הכל“
ואני שמעתי
את החלב המתוק בעננים
שהיו גדולים ופחוסים כמו שדיה.

ילד פלא

ילד פלא הייתי, נסיון,
הבטחת להיות כנר -
מאסטרו.

אבוי, רק התזמורת הסכימה לקבל אותך.

כן, אתה מנגן בתזמורת,
מקשיב לעצמך בטרוניקה,
שזנא את בינוניות הצליל
של אחרים ושל עצמך.

ופתאם זרמי השמל פתאומי
של צלילים נוקמים כגורי דפים במאורח
מתפשטים עד עירם ועריה, משחקים בגופך,
זורמים ונמסים, משתנים והולכים,
מתפלאים ונולדים בחד.

■

פְּרֹשֶׁה אֶת רִגְלֶיהָ
וְהִתְעוֹפְפָה כְּאַנְפָּה עַל הַיָּם,
בּוֹלְעַת אֶת הַדָּג הַנִּכְסָף,
הַמְפַרֵּר בְּשִׁמְשׁוֹ, צוֹרַחַת מִחֲמֹדָה
וְנִמְסָה בִּיפֵי הָאֲוִיר.

כשהיא

כְּשֶׁהִיא טוֹעֶמֶת מִסִּיר הַדָּגִים
גְּבוּתֶיהָ מְקִימוֹת שְׁתֵּי קִשְׁתוֹת נֶצְחוֹן,
עֵינֶיהָ מְתַרְחֶבֶת בְּתַפְחוֹן שֶׁל צְפוֹר דּוֹנְרֵת
עַל אוֹצְרוֹת שֶׁל מַחְלָטוֹת,
וּשְׁפָתֶיהָ מְרַפְרְפוֹת עַל הַרְטָב
כְּמוֹ אֶצְבְּעוֹת דָּוִד הַמְנַנֵּן בְּנִכְל
בְּתַמוּנָה הַגְּדוֹלָה הַכְּהָה שְׂבִימוֹזְיָאוֹן.

מורה

ראית בפרטים סמוראי?
זה עתה הגיע לכפר באקראי
מגדד בערף וב'שכן
באלו אבד כל ענין.
פתאם שני כנפיו
יחד קפצו,
פתאם שלף,
הנחית אבחות נובחות
ישר בבשר,
הוכחות חותכות
לטעם התוסם
של דעת טוב ורע.

עכשו הוא יוצא מהכפר בתורה.
ראית סמוראי?
ראית אותה מורה.

לאה גולדברג

חלולה מכל יכלת לאהבה
נמצאה הנסיכה מתעוררת
והנה היא צרודה וכעורה
ומשוררת-חוקרת.

כל הראוי לאהבה מסורה
עד כדי השרפות
מת או בנד או רמס וכרח.
והמשורה? והספרות?

סגורה בטירה, מכורה לספרים נדירים,
היא תמשיך לעשן את חדרי נשמתה
גם עבור זה שנבזה באותה התמכרות.

אישה חומה

אישה חומה
כמו דלת עץ כבדה, אטומה,
עומדת לבדה.
אישה חומה, קמוטה כבד,
עומדת ישרת זויות ותמיכה,
חטובה כמו דלת עץ עבה
של בנסית פעמונים במוסקבה,
נמושה ומזנחת בדרך קלל, ורק בך
פותחות אותה לאט נשים חומות
אחת אחת באות במטפחות פדי לבבות
שם יחד עם הפעמונים, לרוחה.

מתגוררת

מתגוררת בכאביה
כמו בדירה ישנה,
שטה בתבה על מי הפחלה,
משתה עשויה חבלי גמסה,
אוקלת מה, מתענה
בגבורה לא ברוחה.
"כל יום הוא מתנה",
מבהירה לי מאיחה.

למי שענינו כבר כהו

כַּף יָדוֹ בְיָדֵי כָמוֹ כָּנָף נֶשֶׁל פֶּרֶר מֵאַרְצֵן אַחֲרֵת,
שֶׁלֶד עֵטוּף שֶׁעוֹה, מְקַפֵּל בְּכֶסֶף גְּלִנְלִים,
רֵיחַ קְרוֹב נֶשֶׁל מְנוֹת מִפִּיו,
”מְכַנְשֵׁר שְׁנוּעֵד בְּמִיחָד לְמִי שֶׁעֵינָיו כָּבֵר כָּהוּ”,
הַסְּבִיר אֶת הָאוֹר בְּזִכּוּכִית הַמְּגִדֶלֶת.
”מָה אֶת אוֹמְרֵת עַל זֶה? אֶת הָעוֹלָם כְּרָצוֹן וְדַמּוּי
סִימָתִי. וְעַכְשָׁו הִתְחַשֵּׁק לִי מִסְפֶּקֶת זָרְעִים.
אֵין יְכַלֵּת לְזוּזוֹ. אֵינֶנִּי יוֹצֵא מִן הַבַּיִת.
בֶּן אָדָם בֶּן תִּשְׁעִים לֹא שְׁמֹשׁוֹן וְגַם לֹא נְפֹלִיאוֹן.
אָה! וּבְמָה אֶת עוֹסְקֶת?” מְאֻזֵּן וּמַעִיר הָעֵרוֹת מוֹעִילוֹת,
תִּכְבֵּף מִתִּיר תְּסֻבּוֹכוֹת, מְאַתֵּר אֶת כָּל הַתְּכָכִים,
כָּמוֹ הָיָה שֶׁתִּפִּי מְאַתְמוֹל לִישִׁיבֵת עֲבוּדָה.

הוּא מֵת לֹא מְזֻמָּן. אֲנִי עַד עַכְשָׁו מִתְהַרָה
בְּחַיִּים. בְּזִכּוּכִית הַמְּגִדֶלֶת שְׁמוֹרָה תְּאוֹרָה
לְמִי שֶׁעֵינָיו כָּבֵר כָּהוֹ אֵד רִוְחוֹ בְּהִרָה.

דיוקן

בְּמִסְגֵּרְתִּי, תְּלוּי עַל הַקִּיר הַמְּכֻרָה,
קְבוּעַ מוֹל הַשֶּׁלֶחַן דִּיּוֹקְנוֹ בְּשַׁחֲוֹר וְלָבָן.

שְׁנֵי קִמְטִים מִהָאֵף בּוֹנִים לְשִׁפְתַיִם וְגַ צַר.
אִישׁוֹנִים זוֹחֲלִים אֶל מִתְחַת לְמִצַּח קֶצֶר.
הָעֵינַיִם - שְׁנֵי עֲלִבּוֹנוֹת כְּמוֹ דְלִיִּים כְּבִדִּים בְּקוֹלָר
נְשָׂאִים בְּדָמָה (שְׁלֵא יִשְׁפֹּךְ שׁוֹם דְּבָר)
עַל מֵאוֹנֵי קִמְט בְּשֶׁרֶשׁ הָאֵף שְׁכַמְעַט
בּוֹרֵעַ, כְּמַעַט קוֹרֵא: אֲנִי תַכְּף נִגְמָר!

וְרַק הַמִּסְגֵּרְתִּי, בְּבוֹז נִסְתָּר,
מִחֲבֻקַּת אֶת כָּל הַתְּמוּנָה וְשׂוֹאֵלֶת:
צִדְקָה, לָמָּה תִּמְיֵד אֶתְּחָה כִּי מִמְרָמָר?

דיוקנו של האמן כאיש זקן

השגיו, מצוקותיו,
חיו המסככים
הנה הם נמצאים לו בחלום
המים

הברורים והנזקרים מלזרם.
פי אמו שם יושבת בפנים

נשורת איברים ובהירה להחריד
והוא זולף על גבה חפנים
של מים

לפני שהוא נכנס לשם.

האיש שמחצית גופו

האיש שמחצית גופו הימנית נכרתה
כדי שימשיך להתר עם אשתו ועם ילדיו
מכר לפרנסתו פירות מוצקות של לחם חי.

דרך עיניו הקבועות בחורים חורים ראיתי
אנשים מתקרבים אל המשוכה השרופה של החצר
ובידם סל קניות. וראיתי את החסה המסלסלת
ואת הספסל הצרוב שמצמיח זלזלים מטורפים.

האיש שמחצית גופו הימנית נכרתה
הוא עשה לי שאוכל לזכר במנוחת מו
את הימים שבהם כל אצבעותי
היו שלמות בבצק
ואחרי הארוחה של ערב שבת
כשכל הילדים נכנסו לחדר
עם הפסנתר שעוד היה חי
כדי לנגן ולשיר ביחד
הייתי מוצאת את עצמי
בזכה מרב אשר רב מדי.

מגלשה

”בְּרֵאבוּ! כָּל הַכְּבוֹד! אֶת יְבוּלָה!”
עַל שְׁעָרָה מְשֻׁגָּחַת פָּרַח כּוֹסֵטָן בְּהִיר,
פִּיהָ פָּעוּר, עַל סִנְטָרָה זוֹחֵל הַרִיר,
גְּדוּלָה מְדִי וְעַקְמַת גַּפִּים הִיא עוֹלָה
שֶׁלֵב נוֹסֵף בְּשַׁעֲשׁוּעִים שֶׁל הַסֵּלֶם.
הַנֶּעַל מְשׁוּעֵת לִישׁוּעָה מִכָּל הַרִיר.
אֶפֶר קְבוּעַ בְּעֵינֶיהָ כְּמוֹ קִיר.
”שְׂמָה אֵילָה. הִיא תִתְגַּלֵּשׁ כְּמוֹ כָּלֶם.”

זעקה של זכר

זעקה של זכר שחזר, לא־מִכָּר,
אֶל נִקְבָה חוֹמָה, בְּכֹל לֹא־צְעִירָה,
מִכַּר בְּלֹת בְּכֹל הַמִּיתָר, וְנוֹתְרָה
דָּקָה עַד שִׁינִיעַ לְרַצִּיף הַקָּטָר:
הוּי, אִשָּׁה שְׁלִי, אִשָּׁה סְתָם!
לְמָה לֹא תִשְׁבִּי עַל יְדֵי רִגַע חֵם,
רִגַע שְׁפוֹר, כָּאֵן עַל הַסִּפְסָל הַקָּר
אֲדַבֵּק בְּךָ לְטוֹב וּלְרַע.

טוריִאדור

עָרַב שַׁבַּת שָׁעָה לְפָנַי הַשְּׁקִיעָה חוֹף הַיָּם יָפָה
לְבָרִיאוֹת, לְכָל־בָּיִם נְרַנְּשִׁים, לְצַעֲדָה נְמַרְצָת
עַל הַחֹל הַבּוֹהֵק מִלְּחֹת.
יַחַד זִוְנֹת וְזִוְנֹת מִחֲלִיקִים עַל הַחֹל הַמְּבַחֵק,
וְגַם מִתְעַמֵּל בְּתִלְבֻּשֵׁת צְלִילָה אֲדָמָה, קֶרֶחַ בְּלוֹ,
מִפְּלִיא לְהַפְגִּין גְּמִישׁוֹת בְּפִרְקֵי אֲגָרֹפִיו.
אִישׁ נוֹשֵׂא שִׁקִּית נִילֹן חוֹר מִחֲשׂוֹק עִם
עֲגֻבְנִיּוֹת בְּחֶנֶם, מְמַהֵר לְהִגִּיעַ.

עִם הַגֵּב לְכָל אֵלֶּה
עוֹמֵד אִישׁ נִכְחַת, עִם קַב.
גָּבֵר נְמוּד וּמְכַעֵר
עַל הַקּוֹ בֵּין הַפִּיִּם לְחֹל שְׁטוּף הָאֵזֶר,
רֵאשׁוֹ הַשְּׁחֹר מִפְּשָׁל בְּמִקְצַת לְאַחֹר,
וְהוּא שָׁר בְּמִלּוֹא הִרְאוֹת:
טוֹרִיאָדוֹר!

רישום

אִשָּׁה קְשׁוּחָה, מְרֵשַׁעַת, הַשׁוֹקֵת שְׁפָתַיִם,
בְּעֵינַיִם מְכֻצָּזוֹת, עֲשֵׂשׁוֹת, מְרוֹת,
מִמְרוֹמֵי צוּק צְוֹאֲרָה
כְּמוֹ נֶשֶׁר אוֹ נֶץ בּוֹחֶנֶת
אֶת הַפֶּאֶב הַמְתְּקָרֵב הַיָּשָׁר
מִחֲשֻׁבֶת אֶת הַקֶּץ
בְּנִחְיֵרֶיהָ הַמְתְּרַחֲבִים לְלֹא חֵת
נוֹקֶבֶת אֶת צְבֹא הַזְּמַן בְּאַחַת.

חיה בעדינות

חַיָּה בְּעֵדִינּוֹת, בְּעִקְמוֹת שְׁפָתַיִם
וּשְׁפָמָפִים.
הָרֵאשׁ הַצְּדָה קָצַת, לְשִׁפְט בְּטַעַם
תְּמוּנָה בְּלִתֵּי נְרָאִית,
וְכַתָּף אַחַת קְדִימָה בְּדֵי לְעֵבֵר
בְּרוּחִים צָרִים שְׁעֵלוּלִים כָּל רִגַע
לְהַסְגֵּר בְּצָבִיטָה.
מְדַבְּרַת אֵלַי כְּמוֹ קוֹרֵאת שִׁירָה,
טוֹבַעַת בְּבוֹר סִיד שְׁלֹא בְּפֶה
בְּחִצְרֵי. קוֹרֵאת לִי וְאֵינְנִי יְכוּלָה
אֵינְנִי יְכוּלָה לִזְכֹּר לָהּ:
”קָדָם כָּל צָרִיד לְמַרְט בְּלֵי רַחֲמִים
אֶת הַגְּבוֹת וְהַשָּׁפִים”.

תצעקי

תצעקי, כבִּשָּׁה אַחַת
מִמְּמַמְּמַת מְחַשְׁבִּים. תצעקי
כבִּשָּׁה, קלֵמֶת אֶת הַשֶּׁבֶת
בְּכָל אַזּוֹר הַתַּעֲשִׂיָּה הַחֹל נַח נְקִי, נְאוֹר,
נוֹצֵץ בְּכַפְתּוֹרֵי זָהָב, מְחַלִּיף לְחַלִּיפָה בְּוִי
עַם בִּיסִים. וְלִמִּי בְּשֶׁבֶת בְּבִקֹּר וְלִשְׁם מָה
כְּבִשָּׁה אַחַת סְגוּרָה בְּנִגְרִיָּה
לוֹחֶכֶת נִסְרֶת מְגוֹלָה, מִשְׁתַּנְּעַת
מִנְעֻגוּעִים לְמִים, גַּם בִּי תִלְדִּי
בְּכָל הַנִּגְרִיָּה אֵין נֶפֶשׁ חַיָּה וּבְכָל אַזּוֹר הַתַּעֲשִׂיָּה אֵין קוֹל,
אֵין כָּל קוֹל מְלֻבְדָּה, שְׁמִמְלֻמְלֶת לְךָ אֶת הַשֶּׁבֶת
בְּצַעְקוֹת מְנַסְרוֹת.

משב חלש

משב חלש של ריח עדין
לא מנגדר פריח מים
בצנצנת צפרנים נבולות
מוביל אותי במלותיך מלמלה
אל שפתיך הממוללות ארגמן
אל חבד הפתיבש
אל לחות חיקך הנעפרות
אל תאבונות חייך שנסתמו מרה.

פקידת דואר

פקידת דאר עם צפרנים מזהירות
על צנארה חי מזהב רובץ
תנוכי אוניה מצמיחים פרות כסף
מדבקת על הכרזה שמאחוריה
לסתותיה לועסות שגיעות.

בעליות חיכו שפתיה,
סגלות כסף
נפשו ירקה, לבנות
כמו כרעים של עוף.

תפילה

רְאִיתִי אוֹתְךָ אִישׁ עוֹמֵד בְּתַפְלָה
פָּרְקִי בְּרִכְיָךְ רַפּוּיִים
וְקוֹלְךָ שׁוֹכַח אֶת הַבַּס, עוֹבֵר לְסוּפְרָן
מוֹזֵר שֶׁל יָלֵד אוֹ אִשָּׁה.

לְעוֹלָם לֹא אוֹכֵל לְגַעַת בְּפִנְהָ שְׁנֹנְעֵת
אֶלָּא רַק לְהַתְּבַוֵּן בְּךָ וּלְדַמּוֹת:
עֲנֵת הַהִשְׁתּוּוֹת שְׁמַעוֹרְרֵת בִּי הַמוֹסִיקָה?
אִמּוֹן עוֹר וּמִתְמִיד בַּחִיק הַמוֹכֵן שֶׁל אִמְנָא?
הַצִּיֵּתָנוֹת (לְמִי?) שְׁבָה אֲנִי לֹמְדֵת שְׁפוֹת לֹא נְחוּצוֹת?

לֹא לֹא. בִּי אִם הַשְׂמַחָה הִיא
שְׁבָה נְהִייתִי שְׁפָחָה נְרַצְעֵת
נְמַסָּה בְּגוֹף וּבְנַפְשׁ בְּחִמוֹ שֶׁל מִי שְׁבַחְתִּי בּוֹ
לְהִיּוֹת אֶהוּבִי. אוֹלֵי

הִרְצִינוֹת הַמְּאֻשְׁרֵת
שֶׁל עֶבֶד מְרַצוֹן
לְמָה שְׁאִינִי קָיָם
וְהוּא נְחוּץ לָנוּ בִּיּוֹתֵר.

בקצה האדריכלות

מָה אֲנִי וּמִי מִרְחוֹק
בְּקֶצֶה הָאֲדָרִיכְלוּת הַמְסַבֶּכֶת
שֶׁל מְסֻדְרוֹן הָאוּנִיבֶרְסִיטָה?
בֵּין הָרֵי שֵׁשׁ הוֹלְכֶת בְּנֹאדֵי
לֹא סוּף לּוֹ וְלֹא הַתְּחָלָה
לְבִדּוּהָ הוֹלְכֶת הַנִּכְשָׁלָת
אֶצְלִי בְּבַחֲיָנָה,
פֶּטְמָה,
עֵינֶיהָ מְעֵינּוֹת שְׁקֵטִים שֶׁל בְּכִי.

רוֹצֶה לְהַגִּיעַ לְקֶצֶה הַמְסֻדְרוֹן
וְהִנֵּה בְּמַעַט כָּל צֶעֶד קָדִימָה
מוֹלִיד אֹתָהּ צֶעֶד אַחֲרָה
וְהִנֵּה כָּל צֶעֶד עַל הָאֲבָנִים הַתְּלֻקוֹת
מִדּוּעַ מוֹלִיד אֹתִי אַחֲרָה

וְאֲנִי רוֹאָה מִרְחוֹק תֵּיהָ מוּזָרָה
בְּמַעַט לֹא רְאִיתִי כְּמוֹהָ
רֵאשָׁה אֲרִיָּה גּוֹפָה דֵּב וְרִגְלֶיהָ בְּהֶמָה
וְאֲנִי לֹא צוּעֶקֶת
רַק עֵינֵי נוֹטְפוֹת דְּמַעוֹת הַרְבֵּה.

היביסקום

היביסקום מקסים!
התחדדת את רוחי
במדידת המדהימים
בארנמן המבטיק, המאים, הצוחק
של שפתותיך.

מפאר נצבת לעמתי
עמוד התפוחת קטיפה
אפל, נפלא, מבלבל את הלילה.
בלי מלים אמרת:
תני לי, תני לי
את שלי.

הוי היביסקום,
שלחת בי בערה.
מה שלי? מה שלי?
וכי העצים למדורה?

איילה

איילה מַחְרִישָׁה
רָתַמוּ אוֹתָךְ לְמַחְרִישָׁה
בְּנִחְשֵׁי שׁוֹטִים דְּפָקוּ בְּאַחֲרֶיךָ
בְּצִרְחַ רַחֲמֶיךָ הַצַּר בְּצִירֶיךָ
”הַבֶּשֶׁ, הַחֵשׁ לִי גְּאֻלָּה”.
חִיָּה גְּרוּרָה יִבְשָׁה
קָשְׁרוּ אוֹתָךְ לְמַחְרִישָׁה
חֹלְמִים רָאוּ אוֹתָךְ אוֹרָה
עַם פּוֹכְבִים בְּשָׁמַיִם רוֹעָה

תינוק

בְּקֶעֶר שְׂבִין הַצֹּאֵר לְכַתֵּף הַנְּשִׂית הַשְּׁזוּפָה
מְכַסֶּה בְּחִיּוֹד הַנְּבוֹד שֶׁל הַגִּבֹּר
מִנְחָה רֵאשֶׁה הַרְדֵּי
כְּמוֹ אֶתְרוֹג.

שֵׁם יְשׁוּט חֲלוּמָד עַל פְּלִגֵי הַדְּאָגָה
כְּמוֹ דָג וְהֵב שְׂאִינוֹ מוֹדֵעַ לַפִּימִם,
שֵׁם תִּשְׁרִישׁ כְּעֵץ בְּעֵתוֹ
וְתִהְיֶה לְאִישׁ הַדֶּר.

אב

הָאָב שְׁנוּלָד לוֹ תִינוּק
פָּנָיו זוֹרְחוֹת וְתַמְהוֹן בְּעֵינָיו
מִכָּל שִׁבְעַת שָׁדָיו
זָב עֲכָשׁוּ חֶלֶב מִזֶּהָב.
הָעוֹלָם בְּיָדָיו
עֹשֵׂי מַאֲהָבָה.

33

כלבת איטליזים

כלבת איטליזים מודקנת חולפת בקצור הנשרפת משמש.
שורות צפופות של קרציות קטנות, חומות-כהות, פרות ורבות,
משתבלות על עשבי חילפה יבשים בנר, חדים כמו ספיני גלות.
לאור הירח הן זוחלות ללא הפרעה אל תוך ערוקה,
נצמדות בכל כהן אל פטמות עטיניה הפנדלדלים.

■

הַבֵּט בְּאִישׁ הַמְּזַדְקֵנוּ, הַכּוֹתֵקֵמֵט:
הָאֵם נִשְׁמָתוֹ גַּם הִיא נִמְעָכֶת
בְּאֶגְרוֹף, כְּמוֹ נֵיר מִיִּתֵר,
אוֹ שֶׁהִיא מִשְׁתַּוָּה וּמִתְיַשְׁרֵת
וְנִהְיִית שְׁקוּפָה וּמְאִירָה וּמְלֹאָה סוּדוֹת,
כְּמוֹ אֶהֱיֵל הַקֶּלֶף שֶׁל הַפְּנוּרָה
מֵעַל מִפְּתֵת הַיֶּלֶד
שְׁאִינְנוּ מוֹצְלִיחַ לְהַרְדֵּם?

הטכנאי

כָּל מוֹנֵי מְכַשְׁרִים
הַמְּפַעְלִים עַל יְדֵי קְפִיצִים, סוּלְלוֹת אוֹ צִיפִים
מִתְנַהֲגִים בְּטִמְטוּם, מְפָרִים הַסְּכָמִים, בּוֹגְדִים מְדֵי יוֹם,
מִתְעַתְעִים בְּנוֹ בְּאֶפֶן שְׂאִינוֹ מִתְמִיחַ אֶת הַטְּכָנָאִי.
כַּמָּה שְׂכִיחָה וְשִׁגְרָתִית בְּעֵינָיו מְנַבְּלוֹתָם!
כַּמָּה צְפוּיּוֹת בְּעֵינָיו גְּחִמּוֹתֵיהֶם!
גַּם בְּאֶשֶׁר לֹא תָמִיד בְּרוּרָה לוֹ הַסְּבָחָה
הוּא שׁוֹקֵעַ עַד קַרְקָעִיתוֹ בְּמֵאֲכַמְץ נְחוּשׁ,
בְּסִבְלָנוֹת אֵינְסוּפִית, שׁוֹכַח לְגַמְרֵי אֶת הַזְּמַן.

ספרן

הוי, בְּנֵי רַחֲמָנִים!
הַתֵּאבֹו דַעַת אֶת מִי פְּנִישְׁתִּי הַיּוֹם?
הָבָה וְאַסְפֵּר לָכֶם: בַּחֹר זָקֵן בֶּן בֶּן
מָה הַנְּבִרַת מְבַקֶּשֶׁת? מִתְרוֹצֵץ רַתוֹם
לְשִׁתִּי עֵינָיו הַמְצַלְפוֹת הַשְּׂקָפוֹת
חוֹרֵק שְׁנַיִם עֲטוּרוֹת כְּתָרִים
מִסְתַּעַר בְּהַשְׁתַּקּוֹת עַל הַשְּׂאֵפוֹת הַמְצַחֶקְקוֹת
שׁוֹפֵלֵק אֵיךְ הוּא מְנִיף רַעַמַת הַיָּפִי דְלִילָה
מְמַצַּח בַּחֹר יְשִׁיבָה
מִתְחַיֵּד בְּהַגְוֵמָה אֵימָה אֶל הַשִּׁיבִיּוֹת בְּדוּיּוֹת
בְּעֵינָיו
מָה אֲנִי רוֹאֶה?
אֶת יִשְׂרָאֵלִיק, יִשְׂרָאֵלִיק הַמְשֻׁנָּע מִ"סוֹסְתִי"
בַּסְּפֵר שֶׁל אָבִא שְׁלִי שִׁיצָא מִתְכַּנֵּית הַלְמוּדִים.
הוּא הִיָּה מוֹרָה אוֹתוֹ
לְבָנֵי מוֹשְׁבָנִיקִים תְּפוּחֵי יָרְכִים, מְמַנְפִים עַד הָאָף,
וְצוּעֵק מִתּוֹךְ שְׁנָה בְּצַהֲלוֹת בְּכִי.

אינה חדלה לנגנע בראש למורה לא-נראה
מתאמצת לא להפסיד את חבתו
באלו הבינה הפל ובאלו היא מסכימה בהקלטה.

שיריה

היא בלעה את כל חלומותי.
שטרות כסף נערכו בין שדיה.
גברים אמיצים ונשים יפות עמדו בתור
לנשק את שבע להייה השמנות.
שיריה עברו בתוך הקהל
כמו געיות צרודות של פרה
בהודו. היא לא היתה מיחמת.
אמא שלה אמרה: לא חשוב השירים
העקר שהיא נימוסית.
היא בלעה את כל חלומותי הרזים.

שנאה

מבִּלְוִטוֹת מְתַעֲוֹרוֹת, מְרַפְטוֹת,
עַל חֲזוֹה שְׁהִכְתָּם עַד וְכָא בְּשִׁמְשׁ,
צָצָה פְתָאִים מִתּוֹךְ עֵמֶק הַבְּטָן -
מִסְלֶסֶלֶת בְּחוּט שֶׁל וָבֶעַל,
יִרְקֵת עַד וְדַחוּסָה כְּמוֹ מִגְלָה
מִתְפּוֹצְצֵת עַל הַפְּנִים -
שִׁנְאָה מְשֻׁמֶרֶת.

היא

היא עומדת ליד החלון, לא מאופרת, לבושה שמלת כותנה כחולה־כהה, מכופתרת לכל אורכה. שיערה הערמוני, הישר, אסוף מאחורי קודקודה. היא מתבוננת בנו, הרוקדים במסיבה. בגבר הקרח השתוי שאוהב עכשיו את כולם, נשים וגברים מכל הגילים, וכל הריקודים הם בעיניו פְּסוּדוֹפְּלָה; בציירת המחומצנת, המודקנת, המאופרת למעלה מן המידה; בבן־העשירים הצעיר כל־כך, החיוור, אכול הסיגריות; באשתו ההרה של הסופר השאפתן, הנענית לחיזורי ידידיו של בעלה בתקווה להעלות את ערכה בעיניו. היא אינה עושה דבר כדי שיזמינו אותה לרקוד. היא אינה נראית מתוסכלת או זנוחה. היא עומדת שם, מתבוננת בנו, ואחת היא לה מי מאיתנו ייגש אליה, ישאל לשמה, יביט איתה יחד בחלון כל ימיו.

כָּל הַיּוֹמָן חָסַר לָהּ כְּנִשְׁחָהוּ
בֵּין הַשָּׁפְתַיִם
בֵּין הַיָּדַיִם
בֵּין הַשְּׁדַיִם
בֵּין הַרְגָלַיִם
בֵּין חֲדָרֵי הַלֵּב
תְּקַרְעֵה.

■

בְּשִׁפְרָפְרִים מְסַחֲרִים אֶת שְׁעָרָךְ
בְּגִדְלֵי מַעֲגָלֵי תַבַּל וּמְלוֹאֶה –
הוּי, וְרַד יִפְהַפְּהוּ!
אֵל נָא תָבוֹז לְאֲדָמָה
וּלְכֹל אֲשֶׁר יִנְקֹת מִתּוֹכָהּ
אֵל תִּהְפֹּךְ סוּמָא
לְקִיּוּמָה שֶׁל הַחֲמָה
שְׁחַפְּמָה בְּגַחֲוֹנָה אֶת גְּפֹתֶךָ.

ניקיון

אִשָּׁה מְנַקֶּה חֵלוֹן בְּתַנּוּעוֹת
שֶׁל חֲתוּלָה מְלַקֶּקֶת גּוֹר,
שֶׁל צִפּוֹר בּוֹנֵה קוֹן
שֶׁל חוֹרֵשׁ תְּלָמִים בְּשִׁדָּה
שֶׁל קִדָּר עַל אֲבָנָיו.

גָּבֵר מְבִיט דְרָדָּר חֲחֵלוֹן
וְרוֹאֵה אִשָּׁה
עַל עֵקֶבִים גְּבוּהִים.
אִשְׁתִּי אוֹבְסִיבִית עַל נְקִיוֹן,
הוּא אוֹמֵר לָהּ וְקוֹרֵץ.

חיוך

עינים דהות מועכות
אגוזים מסכנים
בלחיצת מפצח כפול
וחשפתים, ידיות קנוף
של פותחן שנתקע בפקק,
מונפות בזריות
כלפי מעלה
לצורך לחיצת
חיוך.

השנים

בְּעֶפְרוֹנוֹת מְחַדְדִים
בְּצַבְעֵים עֲדִינִים וְעוֹזִים
שָׁנִים עַל שָׁנִים
מְצִירֹת אָדָם.
מְקִיפֹת אוֹתוֹ בְּמִסְנָרֵת זָהָב
אוֹ כֶּסֶף, אוֹ עֵץ וּמִסְמָרִים.

אַחַר כֵּן, בְּאוֹתָהּ סְבֻלָּנוֹת,
הֵן מְחַכְכוֹת אֶת שְׁפָתֶיךָ הָעֲלִיזָה בַּתְּחִלָּה,
מְנַשְׁנֵשׁוֹת מְנַשְׁהוּ תוֹךְ כִּדֵי הָעֲבוֹדָה,
וּמְתַחִילֹת לְמַחֵק, לְטִשְׁטִישׁ.
לְנֶגֶד עֵינֵינוּ הוֹלְכִים וּמְחִוִּרִים הַצְּבָעִים
עַד שֶׁהֵם נְמוֹגִים כְּלִיל, יַחַד עִם הַמִּסְנָרֵת,
כְּמוֹ לִיפְסֵטִיק תוֹךְ כִּדֵי אֲרוֹחָהּ.

מופקרת

קרועה מרעב לאהבה
היא מתלבשת בצורה אחרת.
מרסקת מרעב לאהבה
היא מתפרקת ומתאפרת.
בוערת מרעב לאהבה
תועה בארץ זרה
שחיה רחובה
בקרת הקרה
היא מפקרת,
מפקרת.

‘תערוכת דיוקנים’ הוא הספר השבעים וארבעה

בסדרת פְּטָדָה, אבן מאבני החושן.

נדפס אופסט בגוֹפֶן דְרוֹגוּלִין

על נייר נטול עץ

90 גרם

אבן חושן, רעננה 2013

חמוטל בר־יוסף
תערוכת דיוקנים

שירים

חוברת סיכוח מס' 1

48 דף

מחיר מובמלין 38 ש"ח

